

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrť leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrť leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belfvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno trlistopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vs. k pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blago voljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 163. blizu živinskega trga kjer se nahaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi n. se blagovoljno frankujejo. — Delalci in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri urednistvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Prvi zbor slovenskih ljudskih učiteljev.

(Konec.)

Na to se mej živicklici prečitajo telegrami i listi, katerimi so zbor slovenskih učiteljev pozdrajali: g. Mi-jat Stojanovič nadzornik v Karlovcu, sl. učiteljsko društvo v Pragi, g. prof. Janko Pajek v Mariboru, sl. učiteljska skupščina v Otočcu, gospica Marica Jambršček, slušateljica dunajskega pedagogija.

Pri IV točki: Posamezni nasveti — spregovori prvi učitelj Stanonik ter nasvetuje: Slavni zbor izreci nezaupnico glavnemu učitelju pl. Gariboldiju zaradi znanega krajske ljudske učitelje sramotečega spisa in zaupanje gg. Praprotniku i Tomšiču.

Na predsednikov predlog zbor mej odobravanjem o tej delikatni stvari preide na dnevni red.

Učitelj Škofljek želi, da bi se skrbelo zlasti za to, da glashina matica izda šolarske pesni za slovenske šole in potem z bore in četveroglasne pesni za odraslo slovensko mladino. (Pohvala!)

Prof. Tomič predlaga resolucijo, po kateri naj ljudski učitelj služi 30, a ne kakor do sedaj 40 let. Ta resolucija se odobri. Dalje priporoča učiteljem, da naj na vso moč skrbijo za učiteljske biblijoteke, v kateri naj bi ne spravljali samo slovenskih i nemških, nego tudi hrvatske i ruske i časopise. Resolucija se sprejme.

Učiteljski abiturijent Pernišek in Gorice želi, da bi se napravljali napredovalni kurzi iz kmetijstva pri večrazrednih šolah, in da bi bilo kmetijstvo učni predmet na izobraževalnicah, kakor je uže sedaj v Gorici. Dalje predlaga, da se prosi deželni odbor krajski, da z denarji toliko pomaga, da se pošlje ljudski učitelj k sretovni razstavi na Dunaj. Oboje se odobri.

Učitelj Janko Tomič iz Karlovca: Učitelji naj na učiteljskem zboru izmej sebe izbirajo okrajne inspektorje, a ne za dalje nego za 3 leta. Zbor to odobri.

Nadučitelj Lapanje oziraje se na predlog učitelja Tomiča želi, da bi se okrajni inspektorji jemali izmej ljudskih učiteljev, ker ti šolo najbolj poznajo ter konstatuje, da profesorji srednjih šol in duhovni kot inspektorji niso na svojem mestu. (Odobravanje!)

Glavni učitelj Fabković iz Zagreba pozdravlja zbor v imenu hrvatskega pedagog. društva in v imenu navzočnih Hrvatov ter potem nadaljuje: Bil sem navzo-

čen pri vaših zborih pred 2 letoma i lansko leto. Uže takrat ste se véli možato, a danes ste pokazali da ste napredovali, danes ste mnogo zrelejši, mnogo svobodnejši. (Pohvala!)

Napredujte v tem duhu kakor do sedaj i zmaga bode vaša, zmaga inteligencije, zmaga svobode, kajti pedagogija je oni topuz Kraljeviča Marka, ki bode razrušil vse robstvo. (Pohvala!)

Nadzornik Stegnar iz Idrije: Slavni zbor izreci v prošnji do vladě željo, da se glede podučevanja v verstvu red napravi.

Nadzornik iz lastne skušnje pripoveduje, kakov nered vlada v naših šolah gledé tega predmeta, kajti v nekaterih šolah se krščanski nauk uči po 1 uro, v drugih po 2, 3, ali celo po 5 ur na teden! Resolucija se soglasno odobri.

Predsednik Praprotnik se konečno zahvaljuje zbornikom, osnovnemu odboru i. t. d. in po trikratnih slavljalcih svetlemu cesarju in tistemu dobrotniku, ki je podaril učiteljem 100 gld., da si „danes vesel dan napravijo,“ so razide prvi zbor slovenskih ljudskih učiteljev.

V Ljubljani 26 sept. [Izv. dop.]

Zadnjič sem vam obširno popisal, kako so naši učitelji zborovali, danes vam hočem v kratkih črtah narisati, kako so se veselili, kaj so še razen zbora pametnega ukrenili in za epilog vam pošijem tudi nekoliko svojih opazek o naših učiteljih in njihovem zborovanju.

24. t. m. zvečer je bila prav lepa učiteljska beseda v deželni dvorani. 50 dobrih izurjenih učiteljskih grl pod vodstvom slavnostnega g. Nedveda je navzočno mnogobrojno občinstvo lepo zabavljalo in navduševalo. Po koncertu je bila učiteljska zabava v čitalnici, kder se je napitnica vrstila za napitnico. Bil je prav lep večer. Kakor se je videlo, so učiteljem zlasti gg. dr. Vošnjak, dr. Razlag, in dr. Zarnik prav iz srca govorili — v duhu svobode, omike in splošnega napredka.

25 t. m. je imelo občni zbor „društvo v pomoč revnim učiteljem in učiteljskim vdovam in sirotam.“ Ker je društvo izključljivo krajsko, ne bodem o njem govoril, pač pa moram nekoliko spregovoriti ob občnem zboru društva „Šola.“

Tako se namreč imenuje društvo, katero sta pred dobrim letom v Idriji omovala učitelj Lapanje i nadzornik Stegnar in katerega namera je materijalna podpora krajskih šol. Videč, koliko po drugih deželah store društva in privatni ljudje v podporo

ubogih ljudskih šol in videč, kako uboge so nekatere ljudske šole glede knjig, zemljevidov in učil sploh, sta dva v'istini vzgledna učitelja v Idriji omovala društvo, katero bi denarje na mnogo načinov zbiralo in za nje ubogim šolam kupovalo i pošiljalo knjige, zemljevide i. t. d. Akopram se je pokazalo, da Idrija nij pravi kraj za tako društvo, vendar je g. Stegnar precej prvo leto nabral 218 gld. 60 soldov, za katere je raznih učil nakupil in ubogim šolam razposlal tako, da je vsak goldinar povrnil z 81% obrestij! Mnogo dol je po tem potu prejelo izdatno podporo. Pri občnem zboru, katerega so se udeležili tudi g. dr. Razlag, povedala sta gg. Lapanje i Stegnar, kaj je delalo društvo do sedaj in potem predlagata, da se društvo preseli v Ljubljano, kder bode morda še uspešneje delalo.

Prof. Tomič je s tem zadovoljen, da pride društvo v Ljubljano, vendar želi 1.) da društvo razširi svoje delovanje čez vse slovenske dežele; 2.) da se obrne prošnjami do vseh slovenskih deželnih zborov za blagovoljno podporo.

Ko se to odobri, naprosi se g. dr. Razlag, da s pripomočjo gg. Praprotnika, Stegnarja, dra. Vošnjaka, Tomšiča in Močnika precej izdela nova pravila in da potem prevzame vodstvo tega prekristnega društva v roke.

G. dr. Razlag oboje prevzame ter nasvetuje, da se znani šolski prijatelj in domoljub Anton baron Zois izvoli za protektorja „Šole,“ kar se tudi z veseljem sprejame.

Pridrževaje si pravico o tem društvu obširneje govoriti, samo to še omenim, da so navzočni učitelji gg. Lapanjetu i Stegnarju za njihov trud izrekli srčno zahvalo.

Zvečer je dramatiško društvo učiteljem na čast napravilo v deželnem gledališči predstavo in drugi dan so učitelji večidel veseli in zadovoljni zapustili belo Ljubljano.

Opazujoč učitelje pri njihovem zborovanju in prijateljsko občujoč z njimi več dni zaporedoma, zabilježil in poizvedel sem nekoliko zanimivih stvari, katere tukaj v kratkem navedem. Prvič moram opomeniti, da slovenski ljudski učitelji nove šolske postave, ki so šolo enakomerno izročile varstvu srenj, duhovstva in učiteljstva popoluoma odobriavajo ter z veseljem kakor svoje voditeljce in osvoboditeljce pozdravljajo.

To je dognana resnica, ki se ne more tajiti; zato-rej naj gledajo tisti slovenski časopisi, katerim so te

LISTEK.

Dober svet.

V največem in največastnejem gledišči glavnega avstrijskega mesta bila je napovedana dobro znana Rossinijeva opera „Guglielmo Tell.“ Mej množico, ki je proti večeru v gledališče drla, bili so tudi trije visokošolci, dobri prijatelji in veseli družniki, ki so pa čisto bolehalo na navadni studentovski bolezn: na pomankarji denara. Tak večer je bil tudi tedajšnji, izdali so bili skoro vse do zadnjega kebra.

„Naš finančni minister je prokleta reva“, oglašil se prvi, „treba ga bo odstaviti in še brez pokojnine. Da bi si po gledališči pijavko z ječmenovcem vsaj nekoliko potolažil, niti tega mi ne privoščim.“

„Nič ne de“, pravi drugi, „vse se pretrpi, potrebno je, da je človek včasih tudi nekoliko filozofa. Pustimo te zemeljske skrbi v nemar, saj veste, da človek, posebno student, ne živi samo od jela in pila, nego tudi od tega, da kaj prav zarobljeno neumnega izstakne. Poiščimo si n. pr. uže danas v gledališči kako pikantno aventuro, katerih ne manjka v velicah mestih, in to naj bo potem naša večerja in spomin na to izvrstno večerjo bedi nam še jutre za dobro kosilo.“

„Ta je možka“, reče tretji „razdelimo se takoj po

gledališči in to bi bil več, nego hudič, ako bi nič oslojenega ne doživeli. Pogum velja!“

Kakor so sklenili, tako so tudi storili. Razšli so se vsak na drugo stran. France, ki nij bil ravno velik, a posebno spreten, bil je v hipu v tretji galeriji. Na vsi strani je metal oči, kakor ribič zanjke in mreže, da bi bil lov plodunosen. Ne vedé ni kako ni kedaj sedel je naš France poleg jako lepega dekleta, katerega je na tihem prav mogočno občudoval. In kedo bi se ne bil zaljubil v dolgo, šibko in nežno rast, kakor je bila neznana g spodčina? Iz grško vrezanega obraza sijalo je dvoje črnih očij, o katerih bi Mirza Schaffy dejal, da so temna, kakor božja pota, na bela ramena sezali so črni in svitli lasje, na katerih je čepel svilnat klobuček, in prozoren oprsnik je radovednim možkim očem le na pol skrival snegobelo nadržje.

Mladi student je imel sicer lepo tovarišico, a kako bi začel z njo se razgovarjati?

V najhujši sili jo pomoč najbliže. Gospodičina nij imela gledališčne lista; France to rapazi in za zadnje kebre, katere je še imel, ga vkupi ter ga jej ponudi, za kar se mu z nasmehljajem zahvali in to je dalo povod k daljšemu razgovorju. Izprva se je sulkal govor o navadnih gledališčnih stvaréh, naposled se je vendar zamotal tudi v osobne stvari. Povedala mu je, da je iz Lorenskega doma, kder se njen oče bojuje proti Prusom njo odposlavi na Dunaj v pensijonat.

Opera je bila pri kraju.

„Oprostite gospodičina“, izpregovori naposled student, „da se Vam tako vsiljujem: eno prošnjo imam še do Vas.“

„Če je v moji moči, srčno rada Vam jo izpolnim; govoritel!“

Ta kratek in nekoliko resen odgovor je spravil našega prijatelja nekoliko v zadrego, a vendar spravi po tem pol govoré pol jecljaje iz sebe sledeče besede: „Gospodičina, glejte, na Dunaji je taka: danes se lahko vidimo in spoznamo, po tem je mogoče, da se v vsem svojem življenju nikedar več ne srečamo. Danes sem n. pr. jako ljubo znanje z Vami storil, bog ve, ali Vas bom še kadaj videl; prosil bi Vas torej, ali bi ne bilo mogoče z Vami se še enkrat sniti, jaz ne bom mogel Vas pozabiti.“

„Kakor je dozdevno lahka Vaša prošnja, gospod, tako je za me težka. Povedala sem Vam uže, da sem v pensijonatu, in da le z dovoljenjem predstojnice smem sama na ulico. A vendar naj bo; poskusila bom to; pridite jutre večer ob 7. v ulico Piaristov in tam me čakajte.“

Segla sta si še enkrat v roké, in zginila sta, ona v garderobo, on pa k svojim tovarišem.

Tovariša, katerima je France to znanje pripovedoval, sta komaj čakala druge dne in obljubljené ure; vedno so mislili, da ga je lepa tujka le na led zvozila. Še France, čeravno je bil zaljubljen od nog do glave, je sam sebi težko veroval.

Pri Piaristih je bila sedma odbila; uže ves rane-

postave, ki so učitelje osvobodile in šolo povzdignile, vako hud trn v peti, če njih nasprotovanje v časi ne sega nekaj predaleč in če nij preveč tendenciozno. Drugič so učitelji pokazali, da niso samo izvrstni Slovenci, ampak tudi dobri Slovane. To poudarjam zategadelj, ker so se zaradi nekaterih izneverjenih ljubljanskih učiteljev kranjski učitelji sploh gdi-li. Pomisliti pa je tudi, da je narodna stranska na Kranjskem za učitelje jako malo storila in da torej nij nič čudnega, če jej tukaj in tam kateri odleti.

Veselo je bilo slišati na zboru, kako so učitelji branili narodove pravice. Ako so govorili samo ob izobraževanju slovenskega jezika in če so premalo naglašali znanost in izobraževanje sploh, jim ne smemo zameriti, če pomislimo, da oni so gojenci slabo urejenih pripravnic. Kedar sedanjí pripravnik pride do učiteljstva, izboljšalo se bo tudi od te strani. — Običajno pa moram, da se je učiteljskega zbora udeleželo tako malo profesorjev srednjih šol in da so se ljudski glavni učitelji nekako demonstrativno zborovanju popolnoma odtegnili. Gospoda, če imate več plače, nikar ne mislite, da ste uže zategadelj kaj več ali da sedite na vožnejih mestih, kakor ljudski učitelji, na katere se svojega aristokratskega katedra gledate, kakor da ste v najem vzeli vso modrost in učenost. Učite se o profesorjev srednjih šol na štajerskem in Avstrijskem, ki z ljudskimi učitelji vzajemno delajo za splošno omiko in v učiteljskih zborih prijateljsko podučavajo manje uobrazene učitelje. „Sl. Narod“ je o tem spregovoril enkrat uže pametno besedo ter je apeloval na domoljubje naših profesorjev, žali bog, da brez uspeha.

Konečno moram pa očitno grajati, da se je prvega zbora slovenskih učiteljev udeležilo tako malo ljudskih učiteljev z Goriškega in s Primorskega sploh. Sešel sem jih na prste ene roke in ostalo mi je še nekoliko prstov! Ali nij to sramota? Na taborjih, v časopisih kričimo po zedinjeni Slovenji uče i dan, a kedar imamo priliko, da bi si jo sami osnovali po zborih, društvih, bankah i. t. d. takrat nihče zanjo ne ve, nōče vedeti.

Prijatelji v združbi je moč, v združbi je napredek! Če ste domoljubje, in preverjen sem, da ste, ne zapravljajte se tedaj v goriškoslovenski provincijalizem, nego! podajte svojim kranjskim in štajerskim bratom svojo delalno roko in vzajemno s njimi povzdignite slovensko učiteljsko društvo. „Solo“ in slovenske pedagogijske časopise, potem boste napredovali sami in z vami vred slovenska domovina in slovenska omika.

Paulus.

Dopisi.

V Gorici 6. oktobra. [Izv. dop.] Bral sem v Vašem cenjenem listu poročilo o šmartenski županiji in zagotavljam Vas, da se mi je zdelo jako milostljivo; kajti kar se je v njem grajalo, je ne le vseskozi resnično marveč še premalo ostro. Danes sem bral tudi ugovore proti Vašemu poročilu v drugem slovenskem listu in ker so zares neopravičeni in netemeljiti, menim, da mi radi privolite nekoliko prostora, da jih pojasnim in odbijem.

Zoper poštenost županovo in zoper sposobnost tajnikovo mišje v „Soči“ nič pisali, zato ne treba o tem nobene besede zgubljati, kvečemu bi se lahko opazilo, da g. tajnik svojo sposobnost za slovenski županijski urad nedostojno in narodni reči v kvar zlorabi,

mirjen koraka France po ulici gor in dol, kar se izza ovinka v črno zavita podoba prikaže. Takoj se spoznata; France jo spodobno pozdravi, in kmalu se mu okoli roke oklene. Hčila sta mnogo gor in dol, vedeti je bilo tudi, kako lepo in prijazno sta se pogovarjala, sama ljubezen je morala biti. Ali kaj, kar v sredi pogovorov se mu izpod požduhe vtiga in hoče oditi.

Kedaj se sopen vidiva, praša jo France.

„Nikedar“ odgovori Amalija, (tako jej je bilo ime.)

„Za božjo voljo, ali s čim sem se vam tako zameril, kako sem Vas razžalil?“

„Vsēga tega nič“, odgovori gospodičina, „jaz Vas imam neizmerno rada, Vaše obnašanje, Vaš značaj se mi je močno prikupil, a moj oče mi je pisal, naj se z nikomur ne pečam in njega moram ubogati. Po vrhu pa še to. Vi ste se blizali k meni gotovo s poštenim namenom, ali glejte, jaz sem uboga deklica, in Vi tudi niste še v dobrem stanu. Vi štejete komaj 20 let in predno ne dokončate svojih studij, niti ne smete na ženitev misliti, do tedaj pa imate še mnogo časa. Ne bom Vas pozabila, a obljubite mi trdno, se prej s vaju poklicu blizati in še le potem dekletu. Jaz Vas ne bom nikedar več videla, pojdem na dom — če kraje; v spomin vam pa dam ta-le prstan, in ko se zaročite enkrat z mlado pošteno deklico, vrežite vanj svoje in njeno ime, ter dajte ga j-j v dar.“

Gospodičina je odšla, France je še dolgo časa zrl za njo. Sešel se je potem s tovarišema v krčmi, pokazal jima prstan, a nij bil več tako vesel, kakor prejšnji večer.

ker „v katerikoli tukaj navadnem j-ziku, bodi si v slovenskem, italijanskem ali v nemškem“ posluje. Navadni jezik v šmartenski županiji je samo slovenski; okrajnemu glavarstvu, namestništvu in drugim političkim in sodnijskim oblastnjam pa treba praktično §.19 temeljnih postav v glavo ubijati, s tem da se jim samo slovensko dopisuje. Le po tej poti postane tudi pri njih slovenski jezik navaden, kakor bi jim moral biti občejava s čisto slovenskim prebivalstvom. A županstvo v Šmartnem je servilno, ter se hoče z nemškimi in italijanskimi dopisi omenjenim go-poskam prihliniti in prezira in lomi tako svojevrstno veljaven starešinstveni sklep, kateri mu nalaga slovensko uradovanje.

Kar se tiče občinskega gospodarstva, nijsem iz nobene črtice Sočinega poročila posnel, da bi se domilo o poštenosti računov; poročevalec se je nij vjemal z razcepjenim gospodarstvom po občinskih, tudi najmanjših oddelkih. V zmislu določbe občinskega reda za goriško grofijo, po katerem so katastrofne občine praviloma nerazdeljive, bi se v resnici tudi gospodarstvo lne smelo po malih soseskah drobiti. Dan danes se povsod poudarja vzajemnost ali solidarnost, zakaj ne bi imelo veljati isto načelo vsaj v katastrofih občinah, če uže ne v celih županijah? Res je, da imajo nekatere soseske, kako obligacije ali kak kapitalček več od drugih, a to ne dela spodobnemu tajniku nobene ovire pri sestavljanju računov, če naredi pri vsem tem za celo katastrof. občino en sam račun. Tako gospodarstvo nij ne komunistično ne centralistično, ampak le solidarnišče od razcepljenega. Naj navedem tukaj en praktičen vzgled. Deželna postava 3. novembra 1863. velevala, da ima vsaka občina plačevati stroške za svoje bolnike in ta postava je jako razupita; uže v drugič predlagajo županstva od vseh strani naše dežele pravnuje prošnje, naj bi se preklicala in naj bi zopet prevzel deželni zalog dotično breme. Tudi šmartenski občini ista postava nij po godu in ona se tudi proti njej pritožuje. Zakaj? mar nij ona postava pravična? Tega ne more nihče trditi, saj se vjema popolnoma s pravilom občinskega reda, da mora vsaka občina za svoje reveže skrbeti.

A, kar manjka postavi 3. novembra, to je solidarnost ali vzajemnost. Nekatere občine ječijo pod neprenosljivim bremenom, druge pa prosto dihaajo, ker po naključju nijmajo svojih ljudi po bolnišnicah. A lahko se nameri, da se letos prostim občinam h letu tudi velika butara takih stroškov navali in če se zdaj branijo podpisati pritožbo proti omenjeni postavi, jo bodo potem še same spodbujale. Če pa opravlja deželni zalog bolnišnične stroške cele dežele, razdeli se breme enakomerno na vse občine in postane, ne rečem prijetno, a vendar prenosljivo. Enaka je z občinskim gospodarstvom in morda prav posebno v šmartenski županiji. Le pogledjte letošnje preudarke. Našega cesarja geslo „Viribus unitis“ nij prazno in županstvu, katero se tako prepolhveno uklanja vladnim gosposkam bi bilo gotovo v čast, ako bi tudi vladarjevo geslo v svojem gospodarstvu pripoznalo in pri starešinstvu podpiralo. (Konec prih)

Iz Renč 8. oktobra. [Izv. dop.] (Strahovita nesreča pri zidanju nove opekarnice v Bukovici.) O zidanju velikanske opekarnice na par v Bukovici je Vaš ondašnji dopisnik uže to poletje nekaj poročal. Ko so pretekli teden streho pokrivali, se na mah, še pred ko je bilo polovico pokrite, vse ostreže, na katerem je ugenilo uže kakih 6000 korcev biti, udere in dotične delalce, zidarje in težake, deloma (2) ubije, deloma (14) pa rani. Vsi ti nesrečni delalci so bili Renčanje, razen enega iz Vrtojbe, ki je mahoma mrtev ostal, grozovito razmesarjen; teme (glave) mu je greda odnesla. Ubogi nesrečnik je bil še mlad mož, zapustivši vdovo s 4 otroki, katerim je z delom svojih rok kruhek služil. Ostreže je bilo nek 6½ sežnjev visoko. Ropot katerega je pad prouzročil, je bil strašan in se je daleč okoli slišal in bil je tako nagel, da nijso mogli delalci ubežati. Vsi renški prebivalci so hiteli zaslišavši ropot v 10 minut oddaljeno Bukovico. Kedo bi mogel jok in vpitje zadetih družin popisati? Tega ne more nobeno pero, le občutiti se dá. To je bil strahupoln prizor! Duhovniki iz Bilj in Renč so brž prihitali na kraj nesreče, ter so nesrečnikom duhovno tolažbo delili. Mej onimi 14. ranjenci je kakih 6 nevarno ranjenih, nekterim so prsi od gred pomandrane, drugim so korci na glavo pali, še nekemu fantiču od 13. let so usta tako zmasčene, da je prišel ob vse zobe.

Sedaj pa nastane tudi vprašanje, kaj je bilo uzrok te strahovite nesreče? Res je, da človek vsikdar ne more vsem časnim nesrečam ubežati, ker nevidljivi prst in osoda človeška sta uže takojšnja; pa vendar menim, da, ko bi ne bilo omazane dobičkarije, zaradi katere gnjusobe se mnogokrat človeško življenje v nevarnost postavlja, bi se ravno pri stavbnih delih mnogo manje nesreč godilo. Tukaj pa gre od onih nesrečnih zidarjev in drugih izvedencev le en glas, da dotični podvzetnik Tabaj*) in mojster pri pokritju ostrešja, znani bivši laški 1870 pomiloščeni izseljenec, F-i je kriv vse te nenadomestljive nesreče in žalosti tolikih družin. Grede in železo, koje je k temu rabil, je bilo staro, uže porabljeno pri „teatro dimno“ v Gorici. Les je bil uže star in zlo pretenak, da bi tako težo

vzdrževal, železo je bilo rjasto in ravno to se je pri sklepu dveh stropovnic ulomilo.

Sicer menim, da bode dotične date stroga sodnijska uradna preiskava na svitlo spravila, ter po vsej postavni ostrosti proti T. ravnala, kajti ona dva stavbna voditelja Prusa: Karl Hofmann in K. Karsten, izvrčata vse nanj, rekši, da ona dva nijsta postavljena, da bi postavila streho, marveč le za dimnik in ostalo zidanje opekarniške stavbe. Relata refero. Navadno nij mojster T. sam osebno dela vodil, marveč je le veleval svojemu podmojstru Jož. Turelu, vulgo Peputu iz Renč, kako naj se delo vrši. T., ki vodi ob enem več zgrad tudi semtrtja, je prihajal vsak teden tedaj pa kdaj v Bukovico na ogled, in je ostalo delo omenjenemu podmojstru izročeval. Uže nekaj dni pred nesrečo so vsi prerokovali, da se bode ostreže zrušilo, ker je bilo dotično gradivo prešibko toliko tezo nositi. Omenjeni podmojster iz Renč J. T. je neki železo za sklepanje stropovnic dvakrat nazaj poslal, rekši da nij za rabo. Tudi istemu podvzetniku je neki rekel, da se boji, da se bode vse udrlo. Ali ta nij hotel nič o tem slišati, ter mu je odgovoril, da naj le tako naprej delo vodi, da je on (T.) porok, da se ne bode ničesa hudega zgodilo.

Postava menda tudi velevala, da se mora za zapuščene družine nesrečnikov skrbeti, ki pri taci delih po svojem nezadolenju ob življenje pridejo, iz jih za tako nenadomestljivo zgubo kolikor toliko denarno odškodovati. Kdo bode za 4 otročice odsilmal skrbel ki so prišli ob njih krušnega očeta, ako ne dotični podvzetnik T. ali stavbna družba, kakor tudi za one ranjene, ki ne bodo še dolgo od svojih ran ozdravili? Od slavne preiskave sodnije pa se nadjamo, da bode brezozirno, po vsej ostrosti ta žalostni čin preiskovala in zadolženca dobičkolovca T. pravično in brez kakega ozira sodila, kakor tudi ranjenim in zapuščenim sirotam, ki se po tej katastrofi ob ves zaslužek prišli, odškodovanje oziroma dosmrtni vižtek prisodila. Ta zahteva je gotova pravična in njeno spolnjenje pričakujejo v-i od nesreče zadeti delalci in njih zalujoče družine in tudi Vaš dopisnik iz Renč.

V Sežani dne 30 septembra. [Izv. dop.] Naše okrajno šolsko svetovalstvo je imenovalo dne 18 sept. sledeče učitelje: gosp. Lavoslav Cvek do sedaj na Brežini je imenovan za nadučitelja v Sežani; gosp. Ivan Piano ostane nadučitelj v Komnu (soglasno izvoljen); gosp. Anton Benigar do sedaj v Poyirju pride v Tomaj; na Gorjanskem ostane gosp. Josip Hrovatin; v Mavhinje pride g. Andrej Starec, na Brežino France Vajselj, v Šempolaj Miroslav Grosman; v Zgoniku ostane g. J. Čotar, v Štejaku pa g. Jarnej Cotič; v Škrbino pride g. Gašpar Likar, v Breslovico g. J. Benko, v Kostanjevico g. Matija Leban, na Vojsčico g. Anton Pipan, v Avber g. Oton Dic, v Divačo g. Tomaž Lukandič, v Lokvo g. Anton Komavec, v Povir g. Anton Fajgelj, v Kobiljoglavo g. Vinko Vodopivec, v Skopo g. J. Furleni; v Velikem dolu in v Pliskovici ostaneta začasno gg. Matevž Vičič i France Šuc; v Sežano pride za podučitelja g. France Strnad, do sedaj učitelj v Istri, v Komen pa izšolani pripravnik g. N. Klopčič. Za Lipo nij še imenovan učitelj*.)

Iz Vrtojbe. 29. sept. 1872. [Izv. dop.] Žalost bridka mora prešiniti našega ratarja, ko pregleduje vinske pridelke, ko vidi, da cela občina je le toliko pridelala, kolikor bi mogel le en občan pridelati. Toča in nevihta nam je naše vinograde in travnike poškodovale, ter nam bodočnost s temnimi oblaci pokrila. Žali bože, da pri nas ne razsaja samo toča, ktera o poletnem času iz nebeških višin na zemljo pada, ampak druga nam toča poškujuje in uničuje vinske pridelke in ta je nevednost, je stari prigovor: „Tako je moj očka delal, tako hočem tudi jaz delati,“ je dalje vladanje mož, kteri skerbe le za svoj gmotni dobiček, kteri se le s trebuhom hvalijo in hvalisajo, kteri hočejo vse, ki drugače mislijo, pokončati in pogubiti. Oni so uzrok, da naš kmet nij „kolom časa“ napredoval, da se nij svoje narodnosti zavedal in da je do današnjega dne sen pravičnega spaval, oni, kteri so kmeta na štiri oči hvalili, za hrbtom pa mu fige molili. Le mala peščica zedinjena z dijaki tukajšnje fare je napredovala in hotela napredek tudi drugim ucepiti, žali bože prepasti je morala, ker ljudstvo je ušesa radovoljnije drugim nezmožljivim ljudem podajalo in na vsak njih migljaj gledalo.

Hvala bodi Bogu, tega samovlastnega paševanja kmalu bode konec in začelo bode solnce omike, solnce zavednosti sijati v temoti hodečim občanarjem; kmalu bode s srčnim dobrodošel novega pozdravili učitelja, mladeniča, kteri je srcem i telom pravi Slovenec, kteri boče le napredek zatiranega ratarja. — On nas bode podučeval v vednostih in umetnijah, on nas bode učil trte saditi in polje orati. Vi pa mladeniči in možaki ne bodite zatelebaní, ampak kar vam bode on govoril vtisnite si v srca, poskušajte in dobro vam bode. Kmalu bode razvideli da sedanji vaši prijatelji so bili vaši najhujši sovražniki, da nekdanji vaši sovražji so vam bili odkritosrčni prijatelji.

*.) Ker je bila „Soča“ uže dvakrat napolnjena s šolskimi stvarmi, odložili smo govor za prihodnjik. Saj veste: razlika mika. URED.

*) Nij gu bilo zraven, ko se je to zgodilo.

PIS.

Iz tega uzroka komaj pričakujemo prihod novega učitelja g. M. Zegge; njega uže v duhu pozdravljajo vrtovinske, kamenjske puščave, v duhu ga pozdravljajo tukajšnji domoljubi, kateri mu bodo v vzajemno delovanje zadostno roko podali, ga podpirali in spodbujali, saj njim je le geslo: Sveto služimo sveti domovini.

Ljubljana 30. sept. [Izv. dop.] (Ob občnem zboru slovenske matice.) 26. sept. je bil občni zbor slov. matice, ki se je razburjeno vršil in razburjeno končal. Iz tajnikovega poročila naj v kratkem povzamem, da umrli slov. pisatelji župnik Janez Zalokar je matici zapustil vse svoje spise in knjige; novih družabnikov je pristopilo 372, med temi sta dva ustanovnika. Vseh družabnikov je 2542. Po prebrnem poročilu se vname živahna debata o matični tiskarnici. G. Svetcu se je še enkrat potrebno zdelo o tej stvari spregovoriti, ker je nekateri še vedno ne mogoče pozabiti. V svojem marnem in temeljitim govoru dokazuje, da odbor nij imel pravice misliti na to, da bi napravil lastno matično tiskarno. (Odgovarja mu v svoji znani maniri dr. Costa, ter meji velikim hrupom in nasprotovanjem črni tisto stranko, ki si je za svoje geslo izvolila: „Vse za domovino, omiko i svobodo.“ Dr. Costi priskoči na pomoč dr. Bleiweiss v tem, ko Svetcu pomaga dr. Razlag. Konečno se o tej zadevi prejde na dnevni red. Račun preteklega leta se odobri; iz njega vidimo, da ima matica v gotovini, obliacijah in blizu 48.187 gl. 19 kr. svojega imetja. Po odbitih stroških ostane bodoče leto za izdavanje knjig 3791 gl. 26 soldov. — Dr. Razlag želi, da bi matica dobila plačanega tajnika, ki bi bil ob enem knjižničar in korektor matičnih knjig, se ve, da bi se morala sodnija plača tajnikova spodobno povisati. Dr. Krek se strinja s tem Razlagovim predlogom in konstatuje, da je matična knjižnica v velikem neredu. Dalje želi dr. Razlag, da bi matica ne izdaval šolskih knjig, nego samo njihovo izdavanje podpirala. Oboje zbor na znanje vzame. Na predlog prof. Kreka se izvoli slavni slavist prof. Miklošič za častnega člana in potem se preide k volitvi 11 odbornikov. Znano je, da so bili dvojni kandidati, „Narodovi“ sestavljeni iz samih slovenskih pisateljev, ki bi bili torej v znanostnem zavodu kakor je matica po polnem na pravem mestu in pa „Noviški“ sestavljeni voščidel iz mož, ki se po svojem poklicu pečajo s politiko, advokatijo, kupčijo i. dr. in katerim bo le torej slovenska matica gotovo deveta briga. Akopram je predsednik vedel za dvojne kandidate, vendar je izbral za skrutinatorje razen enega samo moža iz noviške stranke.

Vsi glasni i burni klici, da se izvoli tudi g. Grasselli, niso pomagali nič. Tudi zahtevanje, da se precej v zboru vrši skrutinij, je odbil predsednik s tem, da je vkljub vsemu nasprotovanju zaključil zbor. Tajnik Lesar pa je pigrabil v tem vse volilne liste ter pobegnil z njimi iz dvorane, akopram se niso bili zapčateni. Glasna nevolja se je polastila navzočih in pala je marsikatera grenka beseda.

Zmagali so, kakor vam je uže gotovo znano, noviški kandidati z večino 100 glasov. Od nekdanje je bila velika nesreča za slov. matico, da so v njenem odboru sedeli možje, odlični po svojem političnem delovanju, bogatstvu, ali celo rodovinskih zvezah z ljubljanskimi praviki. Ti možje, ki bi bili v vsakem drugem društvu na svojem mestu, vendar na noben način ne mogoče izpolnovati svojih dolžnostij kot odborniki prvega slovenskega znanostnega društva, kajti nekateri iz mej njih ne poznajo niti slovenskega slovstva, niti njegovih potreb, mnogim manjka celo vsega znanja. Nij čuda tedaj, da se je veliko slovenskih pisateljev ogibalo društvu, v čigar sodišču so sedeli možje, kakor je post. Črne, Souvan, i dr. „Slovenski Narod“ je hotel se svojimi kandidati spraviti v odbor kopico mož izvedenih v slovenskem slovstvu, a še enkrat je zmagala starokopitnost zoper napredek. Ali so se te volitve izvršile društvu na korist, o tem sodi bodočnost!

Ljubljana 6. okt. [Izv. dop.] Važno novico poročam danes vašemu listu. Dr. Jarec, nadzornik kranjskih ljudskih šol, je nenadoma dejav v pokoj. Ko bi ne bilo nič drugega, to bi uže šel pronesli. Jarec nij bil nikedar do nje ljub. Protekloja in posebna zmožnost svoj plašč obračati po vetru ste ga naredili za šolskega nadzornika na Hrvaškem, kjer je bil za Bacha hud germanizator; ko so ga Hrvatje spoznali, rabil ga je Schmerling v Ljubljani za svoje centralizujoče in nemškujouče orodje. A resnici na ljubo se mora povedati, da od Hohenwartove vlade sem je bil Jarec Slovencem vsaj toliko pravičen, da šol nij nemčil. Kedo pa je njegov naslednik? Mož, ki je po vseh društvi in zborih, v privatnih krogih kakor javnih shodih vedno na vse grlo kričal, da se morajo slovenske ljudske šole ponemčiti, prof. tukajšnje realke — Pirkner. Da, več zausnica ministerstvo nj moglo dati slovenskemu narodu, nego da je tega sramotitelja slovenskega jezika in slovenske narodnosti imenovalo za nadzornika kranjskih ljudskih šol. Toda to je samo začetek Auerpergovega ministerstva slavni činov, ki imajo namen sekuro zastaviti na korenino slovenske ljudske omike. Čjto! Ob enem je ministerstvo odvzelo nadzorniku šolarju nadzorstvo nad realističnimi predmeti v sred-

njih šolah ter je izročilo germanizatorju dr. Wretschku, nadzorniku v Gradci. In ker je uže pred nekaj tedni imenovalo za zastopnika učiteljstva v dež. šolskem svetu dr. Mrhala, direktorja ljubljanske višje realke, ker je dalje en zastopnik duhovstva tuji nemškutar, i železni glavar in administrativni referent Hočvar itak dvigata nemško zastavo, je po teh novih imenovanjih v deželnem šolskem svetu kranjskem, obstoječem iz 11 članov z desetimi glasovi, ministerstvu prijazno nemškutarstvo dobilo plovico glasov, s katero bo de nših srednjih in ljudskih šol razvitek in razcvit na narodni podlagi, če ne popolnoma uničilo, vsaj na veliko kvar našega šolstva zavrnilo. Kri mora šiniti v glavo vsakemu poštememu rodoljubu, ko vidi, kako se v lice bje narolovim pravicam in kako sistematično dela ministerstvo na to, da se začne ničiti slovenska narodnost tam, kder je najbolj občutljiva — v šoli. Nadejamo se, da bodo v bodočem zasedanji kranjskega zbora naši poslanci odločno zahtevali od vlade, da jim da račun ob vseh teh imenovanjih in da bodo še rešili, kar se da rešiti. Kranjski učitelji pa naj ne pozabijo, da so sinovi in učeniki slovenskega naroda in naj zatorej odločno od sebe odbijejo vsako skušnjava i poskušnjo, katera bi je hotela narediti za izdajalce slovenske narodnosti.

Da je ministerstvo pričelo sistematični boj zoper slovenski jezik v naših šolah, priča tudi njegov ukaz gledé našega izobraževališča. Glavni učitelji Lesjak, Gariboldi i Linhart, katerim se je pridružila tudi direktorska niča Hrovat, so zahtevali, da bi se v tekočem šolskem letu vsi predmeti učili v nemškem jeziku. Šolski svet jim je to, se ve, da odbil. Pritože se na ministerstvo in to usliši njihovo prošnjo ter tako zoperdoločbo dež. šolskega sveta nemčenju v naših šolah na stečaj vrata odpre. Bravissimo, gospod! Najpreje se morajo ponemčiti bodoči učitelji, potem pa z njimi slovenski narod. To je ministerska ravnopravnost! *)

Politični pregled.

V notranji politiki zavzemajo delegacije še zmerom prvo mesto. V cislajtanskih delegacijah se je razpravljalo zadnje dni proročun vojne marine; federalisti so večinoma podpirali ministerstvo, med tem ko so centralisti pod vodstvom Herbst-Giskrovim pobijali vse poviške i nasvetovali resolucijo, naj se vse svote za vojne naprave tako znižajo, da bodo primerne mirnemu stanju držav. Pristigli so tedaj centralisti za nekoliko proračun marine i žugajo se še večimi odbitki pri proračunu za poljno vojsko, vsled česar je Andrassy poklical 3 cislajtanske ministre, Auersperg-a Pretisa in Lasser-ja v Pešto, da posredujejo med centralisti in skupnim ministerstvom. Oj tega posredovanja si menda Andrassy obeča nekoliko uspeha: Herbst-Giskrovci bodo kakor se sliši zopet igrali parlamentarno komedijo, govorili bodo močno zoper proračun a izostalo jih bo zmerom toliko iz sej, da bo ministerstvo imelo večino; na ta način si hoče ona svojat rešiti nimbus liberalizma in ljudoljubnosti ob enem pa rešiti ministerstvo svoje barve. Pri eni zadnjih delegacijskih sej je tudi bivši minister baron Pratobevera govoril zoper proračun in vojno ministerstvo ter stavil vprašanje, če so resnične vesti o krizi skupnega ministerstva.

Andrassy je indirektno grajal govornika, češ, da se je prenaglil s svojim govorom, ker nij še splošna debata o proračunu, vsled česar nij navzočen vojni minister, kateremu tiče odgovor, potem je zagovarjal vojno ministerstvo kakor je bolje mogel in zarad ministerske krize le toliko povedal, da se ne more v poštev jemati to, kar nekateri časniki pišejo; bistvenega pa nij nič razodel. Sploh Andrassy letos prav rad govori, posebno pa ob evropskem miru; enkrat zagotavlja, da se nij bati vojske, drugikrat pravi, da še pet let je mir v nevarnosti, če teh 5 let kaj ne počti, bomo potem imeli dolg mir in tretjikrat se mu zdi spred vse čisto, a zadej vidi temne oblake. Zdaj pa naj sodi človek, kaj da bo! Nam se dozdeva, da je Andrassy samo tistikrat pravo zadel, ko je rekel, da Avstrija mora tako plesati, kakor drugi godejo in to bo morala še toliko časa, dokler ne zadovolji ogromne večine svojih državljanov.

Včeraj se je začela v cislajtanskih delegacijah debata o proračunu poljne vojske in danes bodo imele

*) Tudi goriškemu dež. šolskemu svetu je ministerstvo za žilo potipalo, ali bi se ne dal nemški jezik, če na v goriške ljudske šole, potem vsaj v učiteljsko izobraževališče v Gorici vpeljati. Kaj je dež. šolski svet odgovoril, ne vemo, a to vemo da bi vpeljavanje nemškega jezika v naše ljudske šole po vsaj deželi in v vseh krogih izvzelo nekoliko ministerskih kreatur vzbudilo odločno nasprotovanje i majhušo nevoljo.

ogerske delegacije prvo sejo; te zadnje bodo, kakor se sliši, ministerstvu prav malo zadrževale.

V federalističnem taboru se je začelo gibanje; pater Greuter je v „Vaterlandu“ grajal česke liste, češ, da pišejo v verskih zadevah blizo tako kakor brezbožni centralistični listi, da to nij prav, ker žali čute tirolskih federalistov in spodkopava zvezo federalistov. „Vaterland“ je na to spisal uvodni članek, v katerem zagovarja česke federaliste rekoč, da za to, kar pišejo nekateri listi, ne more odgovarjati cela stranka česke opozicije in da česki listi tudi ne pišejo tako tendenciozno proti katoliški veri, kakor centralistični in da sploh zadržanje česke opozicije ne more kaliti vzajemnosti vseh federalističnih faktorjev.

Centralistični listi so planili čez pismo Greuterjevo i živeli so nekoliko dni o njem; Hosana se je odmevala po Israelu; veselili so se ustavoverci o razpadu federalistične stranke. A kar paenkrat objavi Greuter drugo pismo v českem „Pokroku“, da on nij pisal onega pisma v „Vaterland“ z namenom, da bi rušil staro zvezo tirolskih federalistov z česko vpozicijo, temveč so tirolski poslanci zdaj le še bolje prepričani, da je treba stopiti vsem federalistom v pasivni upor po izgledu Čehov in hrbet obrniti drž. zboru. Za to politiko so kakor se sliši pridobljeni vsi nemški in slovanski federalisti; le Poljaki se niso menda še odločili; a nadjati se je, da pride uže v kratkem do federalističnega kongresa in da se pridobijo tudi Poljaki, kateri vsak dan bolje sprevidajo, da jih centralisti le za svoje namere rabijo. Ministersvo je v veliki zadregi; od ene strani mu presedajo ustavoverci od druge federalisti od tretje pa krona sama. — Ko pride zopet skup državni zbor, bodo zahtevali ustavoverci, da ministerstvo predlaga zboru postavo o direktnih volitvah v državni zbor, če ne poprej, se bodo tistikrat zedinili federalisti in popustili drž. zbor, kajti direktne volitve imajo namen, odstraniti še zadujo mrvice avtonomije posameznih kronovin. — Tedaj če ne poprej pride tistikrat do krize. — Mogoče pa je, da se uže zdaj v Peštu kaj tacega skuha, če ne bodo ministri-posredovalci na kak način reč poravnali. Nadalje pa se tudi sliši, da je cesar sam jako nezadovoljen z ustavoverci in z ministerstvom, ker mu zadnje ne sporoča nepristransko o notranjih razmerah in o glasovih, kateri se čutijo v časnikih obeh stranke, tako pravijo tudi, da je dvor spoznal sebičnost nekterih ustavevernih veljakov. — To neupanje se bode menda uže kmalo izrazilo s tem, da pride na česko za namestnika namesto Kollerja en nadvojvoda. Da nij vse v redu v ustavoverskem Israelu, nam pričajo tudi ustavoverni listi sami, kateri slutijo neko slabo vreme in včerajšnji ogrski oficielni list „Postar Lloyd“ ne izključuje mogočnosti ministerke krize.

V poštev moramo vzeti hudo natolcevanja federalistov po ustavovernih listih i pritiskanje ministerstva na Českem in Slovenskem, kder je ravnokar odgovorilo na zahtevo slovenskih učiteljev, da naj se podučuje na slovenskih ljudskih šolah le v slovenskem jeziku, s tem, da je imenovalo najhujšega nemškutarja za šolskega nadzornika. — Kadar se strune takolmočno napinajo, je to znamenje, da kmalu počijo, to smo uže večkrat poskusili. — Saj je vse ležeče na federalistih, če se danes porazumejo in edini postanejo, pa je vsa ustavoverna glorijsa pri kraji; nemogoče pa je, da bi federalisti še dolgo časa spleтали korabac, s katerim jih centralisti poganjajo. — Pomenljivo je za federaliste, kar se v Dalmaciji godi. — Narodni poslanci so nekda sklenili, da ne pridejo v deželni zbor, dokler ne položijo svojih mandatov dalmatinski državni poslanci, kateri so s Črnetom vrod glasovali za posilno volilno postavo in zarad tega, kakor Črne, dobili nezaupnice od svojih volilcev. Vsled tega je poslanec Vojnovič uže položil vse svoje mandate kot poslanec ter zapustil delegacije. Tako mora storiti vsak le še nekoliko pošten človek v enakih primerljajih. Po tem takem bodo Dalmatinci vendar postali v bodoče zanesljivi zavezniki federalistov in to je zopet nekaj v prid te stranke. Upajmo tedaj da se v kratkem reč nam na dobro zasučje.

Med Turki in Črnogorci je prišlo do boja; sliši se, da so Turki prvi napadli Črnogorce; a Črnogorci so junasko po stari navadi Turke potokli, dasiravno so Turki celo kanone imeli. Turška vlada tirja od Črnogorskega kneza, da načelnike v onem boju kaz-

nuje; knez Nikita je obljubil, da jih bo. Zdaj pa je turška vlada črnogorskega konzula iz Škutara zapodila in knez ter narod črnogorski je tako razkačen, da je treba ruskega upliva, da za zdaj ne nastane resni konflikt. To so menda same poskušne za resen boj, kateri nij menda daleč.

Knez Milan je slovesno odprl skrbno skupščino v Kragujevcu ter prisegel na srbsko ustavo. Za predsednika si je skupščina volila bankirja Karabiberovića.

Razne vesti.

(**1. Juri Kosmač**), nad 40 let uradnik i naposled skriptor v c. k. licejski biblioteki v Ljubljani je 1. t. m. umrl v 73. letu svoje starosti. Rojen je bil 1799. l. v Danah poleg Loža na Notranjskem. Rajnik je bil o svojem času tudi slovenski pisatelj ter se je udeležil s kopico pesnij „kranjske Čebelice“, katero je po nagonu bibliotekarja Matija Čopa l. 1890. izdal skriptor M. Kastelec, in katera je za slovensko slovstvo znamenita posebno za tega delj, da je zedinila tedanje literarne moči, oživila slovensko umetno pesništvo, nabirala narodne pesni in pred vsem, da je v svojih petih zvezkih natisnila večino Preširnovih neumročil poezij. Preširen je uže v „Čebelici“ sodbo izrekel o Kosmačevih pesnih izpustivši naj znanega sršena:

Kdor govoriti kaj ne ve,
Ta vreme hval' al toži;
Kdor pevec peti kaj ne ve.
Od letnih časov kroži.

Pozneje je bil Kosmač korektor „Novic“ in na zadnje „noviškega Oglasnika.“ Spisal je tudi v precej kosmati slovenščini — nekaj povestij v Janežičevem „Glasniku.“ A zadnja leta je mož slovenstvo popolnoma pozabil; bil je hud godenjač in strah vsakemu dijaku, ki je zahteval od njega slovensko knjigo. V miru počivaj zadnji „kranjski Čebelar!“

(**Razpisane službe.**) Na goriški gimnaziji je izpraznjeno mesto učitelja za klasično jezikoslovje, na viši realki pa za prostoročno risanje. Prošnje s oddajajo do 25. t. m. pri dež. šolskem svetu goriškem.

(**12. pod hriba Svete gore.**) — Zadnje nedeljo, dan sv. Mihelja, to je 29 p. m. slišali smo 87 let starega starčka, gospoda Miha Gomiščka, zlato mašo brati. Vsak navzočih je imel lepo priliko v tem starčku videti, da je mogoče človeku ne le samo star postati, ampak tudi v visoki starosti gibčen, delalen in dobre volje biti. Ne le da je samo sv. mašo, kakor bi bil mlad duhoven, popolnoma izveršil, marveč smo tudi od njega lep podčeljen govor slišali, katerega je govoril narlepšim in močnim glasom.

Prav omenjena zlata maša je bila uzrok, da sem se tudi jaz enkrat po dolgem času na Sveto goro podal. Precej uže ko sem po cesti proti Sveti gori koračil, videvši lepo cesto, mislil sem si, da mora vendar enkrat biti tam gori sposoben gospodar. Ko sem pa na Sv. goro prišel, ter ogledal ne le samo cerkev, ampak tudi okoli cerkve samostan in sploh vse, kar tamkaj stoji; bil sem prepričan, da je res sedaj gospodarstvo Sv. gore v prave roke prišlo.

Mesto starih podrtij, umazanih krajev, in vsega sploh zanemarjenega, našel sem vse popravljeno, čedno in vse v najlepšem redu, kakor se tacemu kraju spodobi.

Iz tega, kar se zdaj na Sv. gori vidi naj si vzgled vzemo naši oblastniki bodosi cerkveni ali deželni, kateri pravico imajo službe deliti. Naj zato vedno pazijo da svoje ljudi tja postavljajo kder so po njih zmožnosti na pravem mestu. Potlej bi gotovo sem ter tja, mesto zanemarenih gospodarstev kakor je ono na Sv. gori bilo, videli kaj tacega, kar je nam vsem v veselje.

(**Ne bo še miru v Gorici.**) V saboto večer 30. pret. m. je imelo goriško starešinstvo zopet eno tistih razburjenih sej, kakoršne so po zadnjih volitvah v navadi. Na dnevnem redu je bila najprej ministerstvena začasna razsodba pritožbe zastran zavržene volitve III. skupščine in potem odpoved I. podžupana d. r. Maurovich-a, kateri se je menda uže večnih homatij naveličal. O prvi točki je razvil načelnik liberalne avstrijske stranke dr. Pajer se znano svojo zvičajno zgovornostjo razloge, zaradi katerih naj bi starešinstvo odstopilo od pritožbe, katero je pred dvema mesecema soglasno potrdilo; druga stranka je pa zahtevala, naj se nemudoma zopet predložijo spisi ministerstvu v dosego določne razsodbe, ki naj ne bodenasprotna pravicam zagotovljenim v mestnem statutu.

Zadnji predlog je obveljal z večino glasov (za en glas).

V razgovor zaradi Maurovich-eve odpovedi je vplela liberalna stranka predlog, naj bi se uže zdaj izvolil župan, da bi se v okom prišlo daljnim nerednostim in da bi se mogel mestni zastop poprijeti uže tako dolgo zanemarjenega delovanja. S tem predlogom se nij zla-

gala Pajerjeva stranka, ker se je bala, da bi se jej ne vrnil kak njej neuspešni kandidat za župana in preden je prišlo do glasovanja, vzdigne se demonstrativno kolovodja Pajer, ogleda se prav pomenljivo na obe strani po svojih privržencih in zapusti dvorano; za njim so potegnili zvesti pajdaši. V dvorani je pa nastalo razkačeno, divje zvižganje in vrišanje, kakoršno se gotovo še nij nikdar slišalo v teh prostorih in kakoršno niti nij dostojno v mestni zbornici.

Kaj bo dalje, sam Bog ve? Skrajni čas je gotovo, da prereže vlada z odločno roko nit daljnim homatijam, katere neizmerno škodujejo mestnim interesom in menda se to ne da drugače storiti, nego z naglim razpustom celega starešinstva.

(**Odlok**) na peticijo političnega društva „Soče“ zaradi enega slovenskega notarijata v Gorici došel nam je dni po tukajšnji c. k. okrajni sodnji in se glasi, da visoko c. k. ministerstvo za pravosodje nij spoznalo za dobro, da bi gledé one prošnje kaj učinilo. Čakajmo tedaj ugodnejših časov. Kdor v enomer tirja in prosi, vsaj pokaže, da živi in pogoste prošnje društva „Soče“ vsaj toliko koristijo, da svet in vlada izve, česar mi potrebujemo in katere so naše pravice.

(**„Slovenski Narod“**) je v nedeljo prvi pot prišel v Ljubljani na svitlo. Veseli smo pozdravili prvi v Ljubljani tiskani list, ker nam je porok, da je narodna tiskarnica, nadejamo se, v velik prosep slovenskega slovstva in slovenske omike pričela svoje delovanje, potem pa tudi za tega delj, ker smo s preseljenjem „Sl. N.“ v središči slovenske domovine pridobili neustrašnega zagovornika naših svetih narodnih pravic. Prepričani smo, da, ker je bilo njegovo delovanje uspešno uže v Mariboru, bode v Ljubljani rodilo še več plodu. In v to ime pomoz! bog!

(**Konfiskacija.**) Iz Ljubljane se nam telegrafno poroča, da je bila zadnja številka „Slovenskega Naroda“ od 8. t. m. na ljubljanskega Auersperga ukaz konfiskovana. Mi tej vesti samo to dostavljamo, da „Sl. N.“ ves čas, ko je v Mariboru izhajal, nikoli nij bil konfiskovan, dasi je večkrat nosil jako ostre članke. Preverjeni smo, da v Ljubljani bode večkrat prišel s policijo v dotiko, nego mu bode ljubo; za to bodo uže njegovi ljubljanski nemškutarski prijatelji skrbeli.

Pozor!

Tistini gg. naročnikom, ki so kaj dolžni do zadnjega decembra t. l. smo dotični dolg na adresu z rudečilom zapisali in jih resno opominjamo, da nam pošljejo denar, ker drugače pridejo v listnico upravnistva in ne bodo imeli več miru, dokler ne plačajo.

Uredništvo.

Poslano.

V drugem slov. listu, ki od julija t. l. v Gorici kot tednik na svitlo ishaja se nahajajo neke besede, ki one duhovnike na Goriškem zaradi njihovega glasovanja „Narodovih“ kandidatov pomilujejo, rekši: „Sram nas je, da se v „Vaterlandu“ dopisnik iz Ljubljane huduje, da so tudi z Goriškega nekteri duhovniki glasovali za ono stranko, ktera si je naredila novo zastavo z novim napisem, v katerem se „vera“, nar imenitniši biser slovenski, več ne nahaja.“

Naj to reč nekoliko pojasnim, ker nij po vsem istinita. Tudi nam duhovnikom nij nikakor všeč ter obžalujemo, da se katoliški značaj našega naroda kar nič nikoli ne poudarja, marveč skoraj popolnoma prezira. Mi nijmo vseh Narodovih kandidatov volili, ampak smo poznavaje razmere obeh strank mlado- in staroslovencev, volili nekatere kandidate „Narodove“ nekatere „Noviške“ stranke, kakor n. pr. gg. Kosarja Hermana in še neke druge, meneči, da tako je najbolje za stvar, katero naj bi imeli vedno obe stranki pred očmi; volili smo pa mešano tudi zato, ker so se nam za Matico nekteri „Nar.“ kandidati zmožnejši dozdevali, nego Noviški in smo s tem menili z dobro vestjo po nekakem se ve da za sedaj nezdatnem kompromisu voliti. Mi bi želeli, lista, ki bi z modro poliko vsem kat. Slovencem ugajal, zraven pa neprestrašeno naše narodne pravice branil.

Nepotrebni zelotizem*) kakor indiferentizem v vrskem oziru je pogubljiv in zaničljiv ter bode uže obstoječe stranke še bolj vsak sebi ločil. Naše geslo je: Vse za vero, domovino, in omiko Toliko onemu listu v pojasnilo in v tolažbo!

En duhovnik.

1) Tu je treba ločiti potrebni zelotizem od nepotrebne ali škodljivega, tako imenovanega krivega: „zelus spurius.“ Indiferentizem pa je vselej škodljiv in za dušo pogubljiv.

PIS.

Cene na goriškem trgu.

Moka v Stražicah.

N. I. gl.	14.90	—	N. II. gl.	13.90
„ II. „	11.40	—	„ IV. „	10.40
„ V. „	8.70	—	„ VI. „	6.90
otrobi „	2.20	—	drobni „	2.80

Pšenica goriška	po gl.	3.20	do gl.	3.40
Turšica nova laška	„	1.70	„	1.80
Ogerska stara	„	1.60	„	1.70
Oves furlanski	„	1.30	„	1.40
Ogerski	„	1.20	„	1.30
Ječmen cel	„	2. —	„	—
Pehan	„	3.20	„	3.30
Rajž najfineji	„	12.50	N. II. gl.	11.75
N. III.	„	10.50	„ IV. „	9.25
Krompir	„	2. —	do gl.	2.50
Vino staro laško	„	18. —	„	20. —
belo,	„	16. —	„	18. —
mošt	„	16. —	„	18. —

Janežičeva slovstvena dela.

Ker dobivam od mnogih stranj napačna književna naročila, dajem na znanje, da imam jaz samo sledeča Janežičeva slovstvena dela v založbi in po pristavljeni ceni na prodaj:

A. Janežič: Deutsch slovenisch Taschenwörterbuch (nemško-slovenski slovar). Drugi pomnoženi natis gl. 2. — Slovenska slovnica za Slovence. 4. natis. 1869. gl. 1.12. Cvetnik slovenske slovesnosti. Berilo za višo gimnazijo in realko 3. natis. 1869. gl. 1.60. Cvenik. Berilo za niže gimnazije. I. del. 2. natis. 1867. gl. —.70. Cvetnik. Berilo za niže gimnazije. II. del. 1. natis. 1867. gl. —.70. Kratek pregled slov. slovstva. gl. —.30.

J. Smid: Zgodovinski katekizem. Tri deli (952 strani) gl. 2. —

Ob enem opomnim, da Janežičeva slovnica za Nemce (Slovenisches Sprach- und Uebungsbuch) 8. natis 1872, nemam več jaz v založbi, ampak Česko-Till-ova bukvarnica v Ljubljani.

ED. LIEGEL, KNJIGARNICA v Celovcu.

V PRODAJALNICI

TEREZIJE GODINOVE

(poprej Pušič)

v gosposki ulici

bogata zaloga raznega blaga za moške obleke jesenske in zimske

po prav nizki ceni.

Gospodje, želeči poznati blago po uzorih (muštrah) naj se pismeno obrnejo do podpisane firme, katera jim rada pošlje uzore z dotičnim cenikom ter je tudi pripravljena izvesti vsako naročbo na podlagi uzorov v največje zadovoljstvo č. g. naročnikov in po tak ceni, kakor da bi bili kupili robo osebno v prodajalnici

Terezija Godina

(poprej Pušič)

v Gorici, gosposka ulica